

АГЕНЦИОННАТА ФОТОЖУРНАЛИСТИКА В КОНФЛИКТА МЕЖДУ ПРАКТИКАТА И ПРАВИЛАТА (ПРИЛИКИ И РАЗЛИКИ В СТРУКТУРАТА И РАБОТАТА НА ПРЕСФОТО НА БЪЛГАРСКАТА ТЕЛЕГРАФНА АГЕНЦИЯ И ФОТОДЕПАРТАМЕНТА НА АГЕНЦИЯ РОЙТЕРС)

Олег Попов

Резюме. Работил съм седем години и половина в Пресфотото на БТА и близо двадесет и една години в Ройтерс, но досега не съм откривал систематизиран текст по въпросите на агенционната фотожурналистика, което много ме изненада. Защо е оставена такава изследователска празнота в агенционната журналистика? Трудно е да се отговори, но факт е, че ако самата агенционна журналистика е слабо изследвана област, нейният фотосектор е направо тера инкогнита.

Надявам се с този текст да допринесе поне малко за изясняване на някои аспекти на агенционната фотожурналистика, както и често срещаните отклонения. С изключение на специално написаните правила за фоторепортерите на агенция Ройтерс, създадени след гаф преди няколко години, при следснимачната обработка на снимковия материал не можах да открия нищо по-съществено, свързано с разглежданата тема.

В работата си ще се опитам да направя паралел между структурата, техническото обезпечаване, политическата зависимост, периметъра на покриване, професионалната подготовка на състава, начина на разпространение на емисиите и видовете клиенти, конкурентните агенции и вътрешните правила на работа на двете агенционни фотослужби. Ще потърся отговор на въпросите: Колко значими за двете фотослужби са основните правила на журналистиката? Спазват ли се тези принципи и ако се нарушават – как и защо? Важно е да се разбере и докаже, когато има нарушения, какъв е механизмът на изопачаване на фактите, кой стои в основата на поднасянето на невярна или изкривена информация? По какъв начин тя достига до клиентите и каква е реакцията на аудиторията при промяна на основните ценности на журналистиката?

Следснимачна намеса и манипулации при обработка на снимковите материали

От създаването на фотослужбите в двете агенции до настоящия момент се работи на два вида носители. В началото – на аналогов (филм), като в края на деветдесетте години се преминава изцяло на дигитален носител.

Ройтерс въвежда дигиталната снимачна техника за първи път при отразяването на Световното първенство по футбол във Франция през 1998 година. Това включва екипиране на всички снимащи първенството фотографи с по два дигитални фотоапарата DCS-520, както и софтуер за бързо предаване на дигиталните файлове.

БТА преоборудва фотослужбата си с дигитални фотоапарати няколко години по-късно, като в началото закупува две камери, които се използват от всички фоторепортери на ротационен принцип. Снимането на филм – неговото проявяване и съответно копирането на снимки, позволява известна промяна на изображението. Това може да стане в негативната лаборатория, като при проявяването на филма се използват т. нар. мек или контрастен проявител за промяна на тоналността на обработвания материал. Използват се също дребнозърнест (за по-детайлизирано изображение) или бърз проявител – за по-бърза обработка на филма, но с по-малко разработка в тъмните и светлите части на снимката. Няма да навлизам в чисто технически подробности, но всички тези манипулации са разрешени от производителите на фотоматериали и са в рамките на добрия вкус.

При копирането на снимки в позитивната фотолаборатория също е позволена известна намеса. При експониране на снимката може да се увеличи експонацията на светлите тонове или да се намали тази на тъмните, като част от светлинния поток се закрива с ръка или със специално изработени маски от черна хартия. Неговото удължаване става чрез по-дълга експонация на позитива. Всички изброени прийоми са позволени и само могат да подобрят изображението, но не и да го манипулират – да променят изцяло контекста на снимката и информацията, която тя носи.

При филмовата ера на агенционната фотография може да се твърди, че се срещат драстични нарушения на етичния кодекс на журналистиката и в конкретния случай – фотожурналистиката. Странното при случая с Пресфотото е, че те са толерирани от ръководството на редакцията, ръководството на Агенцията, а и от техните ментори от сградата на ЦК на БКП.

В книгата си „Бетеански дни и нощи“ Георги Ведроденски с умиление разказва¹⁾: „Симеон Ненов, прочутият бетеански фоторепортер, имаше пликосе с... „главички“ на партийните и държавните ръководители. Знае се, че като се фотографира например президиум на някакво тържество, не може всички да бъдат заснети в желаната от тях и от фотографа поза. Един е погледнал встрани, друг се е намръщил, трети е със закрито от съседа лице, четвърти пък е задрямал... Та, бай Симеон, като направи снимка и види, че „някой не е в ред“, веднага му залепва нова главичка – от плика. Усмивната, лъчезарна, която е взета от друго тържество... Веднъж решил да „подмени главата“ на тогавашния първи секретар на Софийския градски комитет на БКП Георги Костов (било е в началото на петдесетте години). Добре, но погрешно залепил главата на... Васил Коларов (двамата имаха твърде голяма прилика, бяха с едри плешиви глави...). Така Васил Коларов, който беше починал две години преди това, се появи след смъртта си като член на делови президиум!“.

„По-късметлия е бил академик Тодор Павлов – на една снимка той е излязъл „два пъти“...! Гледаш вляво – Тодор Павлов, гледаш вдясно – пак Тодор Павлов!... Просто Симеон Ненов по невнимание лепнал още една негова „главичка“ на тялото на друг партиен и държавен ръководител. Кой е бил „обезглавен“, така и не научихме...”

При т. нар. „снимки с указание“ от срещи на Тодор Живков, партийни конгреси и пленуми, които се публикуваха задължително от вестниците, манипулирането на снимките на Пресфотото е по-скоро практика, отколкото изключение. Ретуширането на снимки на Живков на трибуната, обирание на двойната му гуша, изправяне на носа е почти задължително и е правено със знанието на директорите на БТА. След това снимката се репродуцира и разпространява за публикация във вестниците.

Интересен е начинът, по който се интерпретират от фоторепортерите на Пресфотото различни ситуации, в които те трябва да снимат първия ни държавен и партиен ръководител. Живко Ангелов – старши фоторепортер в редакцията, говори за „добрия“ и „лошия“ вятър в случаите, когато Тодор Живков посреща делегация на правителствената част на летище София. Живков е почти плешив, но от суетност няколкото косъма, които има на главата, са зализани на една страна и покриват цялата му глава. Ако на летището духа „добрият“ вятър, прическата на „първия“ остава непроменена, но ако духне „лошият“ вятър, няколкото косъма на главата му се объркват или се изправят. Такава снимка не може да се пусне по вестниците. Прическата на Живков трябва да се ретушира.

Друг старши фоторепортер от това време – Димитър Викторов, има лоши спомени от моментите, в които Тодор Живков връчва ордени. Повечето от ордените по времето на социализма се закачат на ревера на наградения като значки. Но очевидно игличките на ордените са направени от мек метал и почти винаги има проблеми с тяхното забождаване. След няколко опита да закачи медала Живков обикновено се нервирва и прави ядосана физиономия. Когато орденът е закачен и награждаващият се ръкува с наградения (обикновено тази снимка трябва да се пусне във вестниците), той все още има ядосано изражение. В много от тези случаи има нужда от ретуш, като понякога се сменя и главата на намръщения Живков с един по-усмихнат.

Други снимки, променяни често по механичен начин, бяха спортните, по-конкретно футболните. Това бяха може би единствените снимки, към които западните агенции и по-специално Асошиейтед Прес, с които Пресфотото имаше договор за обмен в края на осемдесетте години, имаха някакъв интерес. Както е известно, при агенционната футболна фотография топката е задължителен елемент (може да се пусне снимка без топка, при положение че има много изразителен кадър от единоборство, но това е изключение от правилото „двама души и топка“).

В случаите, когато на добра снимка нямаше топка, такава се изрязваше от друга снимка и се залепваше на въпросния кадър. С мек молив се обираше белият контур около топката и снимката е готова да се предаде по телефото на АП. По това време аналоговият телефото предавател е с големина на средно голям хладилник, като снимката се поставя на барабан в горната част на трансмитера. При предаването барабанът се върти заедно със снимката и четец трансформира изображението в аналогов сигнал, предаван по телефонна линия.

Снимка 1. Факсимиле от първа страница на вестник „Работническо дело“ – орган на Българската комунистическа партия (БКП). Отчетливо се вижда как е манипулирана снимката на първата страница на вестника. Говорещият на трибуната Тодор Живков е несъразмерно увеличен на фона на останалите официални лица в президиума. Снимката не е на Пресфотото – БТА, но отлично илюстрира начина на „лепене“ на официалните снимки в този период. Националният герб също е увеличен, като са игнорирани основни закони на линейната перспектива. В този случай фотографът прави общ кадър на президиума, отделно се снимат Тодор Живков на трибуната и гербът на страната. При постснимачната обработка трите кадъра се копират отделно с различно увеличение. Гербът се изрязва и лепи върху оригиналния герб (поне два пъти по-голям), а за снимката на Живков се прави разрез с ножче за бръснене в основата на снимката и той се подпъхва. Контурите се обират с мек молив ²⁾.

В Пресфотото има случай, когато снимка със залепена топка е сложена на барабана и започва предаване на Асошиейтед Прес.

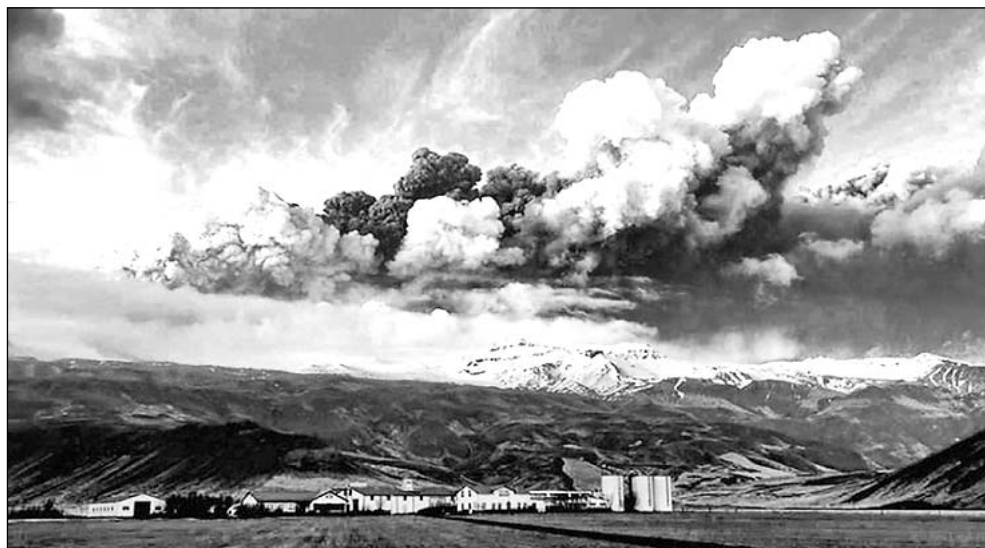
Топката е лошо залепена и по време на трансмитирането, което продължава около дванадесет минути, се разлепва и пада от снимката. След края на предаването операторът на АП, който приема снимката, пита по телекса (средството за комуникация по това време между агенциите): „Извинете, а защо имаме само половин топка?“. Ситуацията е повече от конфузна, но за липсващата половина на топката е обвинена лошата линия. С повече лепило следващото предаване е успешно.

С въвеждането на дигиталната фотография основна софтуерна програма за следснимачна обработка на снимките е Фотошоп (Photoshop). Това, което при филма се прави в позитивната лаборатория с увеличителния апарат, вече можеше да бъде направено пред компютъра с помощта на софтуера – кадриране на снимката (crop), промяна на цветовете (colorbalance), осветляване или затъмняване на части от снимката (levels) или селектирани тъмни или светли зони (select – color range – highlights or shadows).

Този софтуер, който основно е създаден за предпечатна подготовка на фото- и графични материали, дава такива големи възможности за промяна на изображението, че това неминуемо провокира някои агенционни фотографи да работят повече пред лаптопа си, отколкото по време на снимането. Основната идея при използването на Фотошоп е да не се преминава границата на това, което може да се направи при копирането на една снимка във фотолабораторията.

Пример за прекомерно използване на Фотошоп е със снимка на Ройтерс, показваща изригване на вулкан в Исландия. Показаните тук кадри са илюстрация на материал във фотографския блог на канадския вестник Торонто стар (Toronto Star), в който се дискутира къде е границата при използване на програми за графична обработка на изображенията. От безличен, сив и измит кадър се прави снимка с прекрасни цветове, наситеносиньо небе и повишена степен на рязкост.

В конкретния случай Ройтерс пуска в сервиза си силно тонираната снимка. На много от клиентите тя изглежда доста нереална и последва вълна от обаждания към ръководството на снимковия сервиз. Ройтерс изисква от фотографа оригиналния файл на снимката. Той се оказва с далеч по-бледи цветове от предадения в сервиза и дежурният редактор пуска съобщение за повторение на снимката, но с по-добро качество. Естествено, качеството не е по-добро, но оригиналната снимка не е манипулирана с Фотошоп. Фотографът не може да бъде наказан, тъй като не работи за агенцията, а е предал тази снимка еднократно. По-надолу могат да се видят манипулираната снимка, съобщението на Ройтерс за подмяна на снимката в сервиза и сравнението на двете снимки – оригинала и манипулацията кадър.

Снимка 2. Силно тонираната снимка от изригването на исландския вулкан е предадена в сервиза, като впоследствие е заменена от оригиналния кадър.

Снимка 3. Това е съобщението, с което редакторите на Ройтерс информират клиентите, че тонираната снимка в сервиза трябва да се смени с оригиналния кадър и неговото предаване ще последва веднага след таблицата.

Снимка 4. Сравнение между двете снимки – оригиналната е вляво, а обработената е вдясно³⁾.

Може да се каже, че това, което се правеше с ножицата и лепилото преди, може да се направи с Фотошоп, и то значително по-добре и незабележимо при добро познаване на софтуера. Много интересен е фактът, че при наличието на очевидно преиграване със софтуера при някои снимки в сервиза на Ройтерс няма реакция от ръководството. Оформя се група от млади фотографи, които подражават на този стил на обработка на изображенията. С появата на новата генерация на фотоапарати от серията MARK на Canon, снимащи на по-добре поддаващия се на обработка Роу (RAW) формат, тенденцията се задълбочава, за да се стигне до голямата катастрофа в историята на снимковия департамент на Ройтерс, наречена още Ройтергейт.

По време на израелско-ливанския конфликт през 2006, или така наречената от израелците „Война на север“ (по това време бях главен фотограф на Ройтерс за Израел и палестинските територии и моят екип покриваше войната от израелска страна), става най-големият медиен скандал в миналото десетилетие. Още със започването на войната, която от пограничен инцидент за 24 часа прераства в сериозен военен конфликт, има обвинения за манипулации. Започват взаимни атаки и на медийния фронт. Дори и за непредубедения читател и вече популярните по това време коментарни блогове беше ясно, че и сред фотографите на международните агенции от ливанска страна съществува голяма доза лична намеса при самия снимачен процес, а както се оказа по-късно – и при редактирането на снимките.

Снимка 5а

Снимка 5б

Снимка 5в

Снимка 5 (а, б, в). Три различни снимки, снимани по различно време от фотографии на три различни агенции (Ройтерс АФП и Асошиейтед прес). Блогърите от „Зомби-тайм“ (Zombietime), които очевидно следят целия снимков поток от ливанска страна, ги наричат „войната на играчките“. Наистина е странно как две различни версии на Мики Маус (Mickey Mouse) и плюшено мече (Teddy Bear) могат да се окажат преден план за агенционните фотографии сред развалините на бейрутските квартали, бомбардирани от израелската авиация? С голяма доза ирония произраелските блогъри твърдят, че агенционните фотографии в Ливан носят в багажниците на колите си пълен набор от плюшени играчки, които се използват в зависимост от ситуацията.⁴⁾

Снимка 6. Странна е и снимката на Франс

Прес на манекен, облечен с булчинска рокля, в средата на развалини от жилищни сгради в покрайнините на Бейрут. Трудно е да се обясни как се е оказал този манекен на това място и в това време?! Как след всички тези взривове е останал изправен и сравнително непокътнат и чист?! Единственото разумно обяснение е, че някой е поставил фигурата, като контрапункт на развалините в дъното на снимката. Роклята е добре композирана в централната част на кадъра.

Снимка 7. Друга снимка – на ливански санитар, който носи тялото на убито при бомбардировка момиченце, е сниман от фотографи и TV екипи и на трите агенции. Като се направи съпоставка на кадрите на различните фотографии, ясно си личи, че санитарят е каран да вади детето от руините няколко пъти. В този случай не говорим само за правилата на фотожурналистиката – нарушени са чисто човешки морални норми.

Друг вид манипулирани снимки привличат вниманието на публиката с повтарящи се лица на хора, снимани в различно време и от различни фотографии, но с еднакъв основен контекст. Такива са снимките на една и съща жена, плачеща пред развалини в различни райони на бомбардирания град. Те също предизвикаха критики на начина на отразяване на войната откъм ливанска страна.

Снимка 8. Снимката на възрастна жена, плачеща пред развалините на жилищен блок, е изпратена от агенция Ройтерс на 22 юли и неин автор е нещатният фоторепортер на агенцията Аднан Хадж. Той е млад и амбициозен и очевидно гледа на конфликта като на възможност за доказване на професионалните си възможности.

Снимка 9. Снимка на същата жена, облечена по същия начин и със същата забрадка, отново реагираща на разрушените къщи зад гърба ѝ, е разпространена от Асошиейтед прес с дата 2 август 2006. Блогърите от Зомбитайм (Zombietime) я наричат с името Flat Fatma, което е намек, че тя позира на снимките срещу заплащане. Дали това е вярно, не може да се докаже, но е факт, че тази жена се вижда на няколко агенционни снимки, в различни разрушени части на Бейрут, по различно време. Не е ясно как се озовава тази жена там, при условие че жителите на бомбардираните квартали са напълно евакуирани и единствено бойци на Хизбула се движат свободно.

Всички тези снимки и аномалиите при тях провокират голям интерес от страна на любители и професионалисти към медийното отразяване на войната. Десетки блогъри, главно симпатизанти на Израел, следят отразяването на конфликта текстово и на видео, но големите полемики са за качеството и автентичността на агенционните снимки. В много от блоговете фоторепортерите са обвинени директно, че за да снимат в разрушените части на Бейрут (всички от тях под контрола на проиранската военизирана групировка Хизбула), са под влияние на групировката и са на нейна страна в съпътстващата военния конфликт медийна война.

В първите дни на август стрингерът на Ройтерс Аднан Хадж (фотографите на международните агенции са щатни – staff, и стрингери – stringers; стрингерите също се делят на full-time stringers, което може да се сравни с нашето понятие „граждански договор“, както и стрингери, които се използват при дадено съби-

тие или продават няколко снимки на агенцията инцидентно) пуска в сервиза на агенцията две снимки, на които се вижда израелски изстребител Ф-16 да изстрелва ракети въздух–земя и черен дим, покриващ жилищен район на Бейрут по време на бомбардировката. И при двете снимки има груба намеса с програмата Фотошоп.

В този момент в Бейрут ръководител на екипа на фотографите на Ройтерс е шеф-фотографът за Средния изток Жак Дабагиан – французин с арабски корени. Негово задължение е да редактира и следи цялата продукция от ливанска страна, а особено снимките на стрингерите, работещи за агенцията.

В частен разговор Жак ми разказа: „В много натоварен ден, в който бях редактирал няколко хиляди файла, Аднан донесе лаптопа си до бюро ми и попита: „Да ги пускам ли?“. Почти без да погледне снимките, той му казва: „Пускай“⁽⁵⁾.

На 5-и август Чалз Джонсон в блога „Малки Зелени Футболни топки“⁽⁶⁾ пише, че снимката с горящите сгради в Бейрут е „очевидно манипулирана“, като облакът дим е увеличен чрез използване на редактиращ софтуер. Той дори обяснява механизма на обработката – използван е „clonestamp“ (клониращ печат) на програмата Adobe Photoshop. След като прави вътрешна проверка и установява, че твърденията на блогърите (много други блогъри се включват в разследването) са верни, ръководството на снимковия сервиз на Ройтерс анатемосва Аднан, изгонва го (той е стрингер и не може чисто технически да бъде уволнен) и всички 920 негови снимки са изтрети от архива на агенцията.

Снимка 10. Това е снимката с автор Аднан Хадж, в която той добавя с помощта на Фотошоп една „допълнителна“ ракета, изстрелвана от израелският изстребител.

BBC news

Reuters drops Beirut photographer

The news agency Reuters has withdrawn from sale 920 pictures taken by a photographer after finding he had doctored two images taken in Lebanon.

Bloggers first spotted that smoke on Adnan Hajj's image of the aftermath of an Israeli air strike in Beirut appeared to have been made darker.

A Reuters investigation confirmed this and also found two flares had been added to an image of an Israeli jet.

Mr Hajj told the BBC he denied doctoring the content of the images.

Снимка 11. Adnan Hajj's doctored image following an Israeli air strike.

He said had tried to clean dust off the first image, a shot of buildings in a suburb of Beirut, on which Reuters found smoke plumes had been darkened and expanded using computer software.

„It was so badly done – an amateur could have done better“, Bob Bodman, picture editor at the Daily Telegraph newspaper.

Историята с Аднан Хадж и неговите манипулирани снимки е широко отразена от много средства за масова информация в света. Някои доста критично, други

по-балансирано, но всички се обединяват зад извода, че случилото се е несъвместимо с ценностите на съвременната фотожурналистика. Това е факсимиле от материала на BBC със заглавие „Ройтерс изхвърля бејрутския си фотограф“.

Сн. 12. Съобщение за изтриване на снимката на Аднан Хадж от системата, което Ройтерс изпраща на своите клиенти. Този тип съобщения са рядкост в работата на Агенцията и са индикация за сериозна неточност⁷⁾.

(В историята на българския офис на Ройтерс има само един случай, в който клиентите трябва да изтрият снимка от сервиза. Колкото и да е парадоксално, това става при падането на самолета на македонския президент Борис Трайковски. Първото съобщение за гибелта му е със снимка от архива на Агенцията, но на снимката е българският президент Георги Първанов. Редакторка на диска изрязва снимката от обща снимка на двамата президенти с грешно индикирана позиция на кадъра. Тя не познава и двамата президенти, но не прави и допълнителна проверка. Ройтерс се извини с официално писмо до българското президентство, а повечето български вестници в обширни материали отразиха гафа).

Скандалът е толкова голям и имиджът на Агенцията е толкова наранен, че се говори за закриване на снимковия отдел, чиято лоша репутация може да навреди на останалия бизнес на Ройтерс. Главният редактор на снимковия сервиз по това време – канадецът от унгарски произход Том Слукovenyи (Tom Szlukovenyi), успява да убеди ръководството, че този случай няма да се повтори, ако се въведат строги правила и се засили контролът от страна на шеф-фотографите на отделните страни и райони. Затяга се и контролът при приемането на снимките от редакторите на Глобалния деск. Шефовете на всички фотографски департаменти в международните агенции се обединяват и искат от софтуерната компания, изработваща програмата Фотошоп, да направи много опростена версия, специално за агенционните фотографии, но не срещат разбиране.

Ройтерс прави публично достояние новите си правила за следснимачна обработка на снимките на сайта на агенцията. Съобщението е направено не от главния редактор на снимковия департамент, а от шефа на целия медиен сектор Ройтерс **Давид Слесинджер**:

„Фотошоп е много сложна програма за манипулиране на фотографии. Ние използваме много малка част от нейните възможности, за да форматираме нашите снимки, да ги кадрираме и намаляваме и да балансираме тоналността и цветовете.

Всяка промяна на снимка чрез Фотошоп или с друг софтуер за редактиране ще води до уволнение.

Правилата са:

1. Не се добавят или отнемат части от оригиналната снимка (това ще промени съдържанието и журналистическата цялост на снимката).
2. Не се допуска прекомерно изсветляване или почерняване (това подвежда читателя чрез прикриване на **Сн. 13** на определени елементи на снимката).
3. Не се допуска прекомерна промяна на цветовете (това драстично променя автентичните светлинни условия на снимката).

Ръководните принципи са:

Само малки промени чрез Фотошоп могат да се правят при предаването (специално когато се предава с лаптоп). Ние изискваме да се прави само отсечка, намаляване на снимката и промяна на нивата при крайна резолюция на снимката от 300 dpi. Когато е възможно, изисквайте от регионалния или глобалния снимков диск да продължи обработката на снимката на техните калибрирани екрани с висока резолюция. Само осветляване, потъмняване, чистене на пращинки и основни цветни корекции са разрешени.

Когато се предава от офиса, снимката може да се обработва (на основата на горните правила):

Позволено:

1. Отсечка.
2. Промяна на нивата на сивата гама в рамките на хистограма.
3. Минимални промени на цвета.
4. Промяна на фокуса до 300% и радиус 03,0.
5. Много внимателно използване на функцията „ласо“.
6. Едвам доловимо използване на функцията „частично затъмняване“.
7. Промяна на светлите и тъмните тонове.

Непозволено:

1. Прибавяне или отнемане на части от снимката.
2. Използването на функция „клонирание“.
3. Използване на четката или дорисуване.
4. Селективно „изостряне“ на части от снимката.
5. Прекомерно осветляване или потъмняване на снимката.
6. Прекомерна промяна на цветовете.
7. Автоматична промяна на нивото на сивата гама.
8. Използване на функцията „изтриване“.
9. Използване на функцията „маскиране“.
10. Забранена е промяна на функциите на снимачните камерите, позволяващи промяна на изображението“.

Давид Слесинджер⁸⁾

Всички фотографии на Ройтерс подписват декларация, че ако бъдат уличени в манипулиране на снимка, ще бъдат уволнени без предизвестие и компенсация. Софтуерните специалисти на Агенцията създават програма, с която редакторите могат да видят доколко една снимка е била обработена във Фотошоп. При най-малкото подозрение дежурният редактор на деска в Сингапур трябва да спре снимката и да поиска оригиналния файл от фотографа. При отказ се смята, че снимката е манипулирана. Тези мерки постигат нужния резултат, но мотивацията на фоторепортерите е близо до нулата. В Близкия изток и в частност в Израел Ройтерс е „мръсна“ дума.

Шеф-фотографът за Близкия изток Жак Дабагиан е уволнен тихомълком, като в краткото прессъобщение за неговото отстраняване дори не се споменава името му. За негов заместник е изпратен Стив Крисп (Steve Crisp) – опитен мениджър от времето на ЮПИ и бивш шеф на целия снимков департамент.

След случилото се с Аднан Хадж в Агенцията имаше дискусия между фотографите. При внимателно разглеждане на двете снимки – оригиналния кадър на горящите сгради и кадъра с клонирания пушек, едно е безспорно – втората снимка е обработвана „брутално“. Тук изниква въпросът – нарочно манипулиране или просто много неумело чистене на прах в тази част

на снимката е довело до съмнителния ефект на увеличаване на пушека? При недобре почистена матрица на дигиталния апарат или продължително време на работа в запрашена среда (каквато в случая се явява зоната около бомбардировките в Бейрут) се виждат много неприятни и дразнещи окото пращинки, които стават още по-забележими в частите на снимките с еднакъв цвят и плътност. Основно това са плътно синьо небе, сив пушек, както е в случая, и т. н. От опит се знае, че при използване на функцията „clone stamp“ на Фотошоп, която е основният инструмент за чистене на замърсени зони на снимката, недобре подготвен фотограф може да постигне точно обратния ефект – вместо да изчисти снимката, да нанесе по-големи щети на обработвания кадър. Повечето колеги в Ройтерс се обединяват около извода, че в конкретния случай манипулирането на снимката е по-скоро плод на неумело опериране с Фотошоп, отколкото целенасочено уплътняване на облака дим. Не така стоят нещата с втората снимка на Аднан. Четвъртата ракета зад израелския изстребител е прибавена към снимката напълно съзнателно и целенасочено.

Друг случай, при който Ройтерс е обвинена в манипулиране на снимка, е през 2010 година и отново е свързан с покриването на конфликтна ситуация с участието на Израел. В края на май група от шест кораба, известни под името „Флотилия на свободата“, натоварени с хуманитарна помощ за ивицата Газа, напускат териториалните води на Турция и се насочват към израелския бряг. Целта е да се наруши морската блокада от страна на военноморските сили на Израел и помощта да се достави в пристанището на град Газа. С корабите пътуват много пропалестински активисти и немалък брой журналисти от различни националности. Преди да навлязат в израелски териториални води, корабите са атакувани от израелски специални части. Пет кораба са превзети без инциденти, но активистите от флагмана „Мави Мара“ (Mavi Mara) оказват неочаквано яростна съпротива и според твърдения на израелски военни източници са въоръжени с хладни оръжия. Девет турски активисти са убити, а няколко израелски морски пехотинци са ранени. Ден по-късно пресофисът на израелското министерство на отбраната (Israeli Defense Forces – IDF) разпространява снимки на „командо“ атаката на борда на „Мави Мара“. Снимки се разпространяват и от страна на турските активисти, участвали в сблъсъка. На една от тях въоръжен с нож пропалестински активист атакува кървящ израелски морски пехотинец. Според официалната версия на Агенцията снимката е получена от офиса в Истанбул чрез фотоотдела на турския вестник „Хуриет“ и веднага е препредадена в емисията. На снимката е направена отсечка и ножът в ръката на турския активист е отрязан. Липсата на този дребен елемент в композицията на кадъра драматично променя цялото внушение и игнорира твърдението на израелските въоръжени сили, че пропалестинските активисти са въоръжени с ножове и метални пръти.

Сн. 14. Снимката с отсечката е в ляво, вградена в оригиналната снимка, на която ясно се вижда турски активист с нож в ръката (снимката е копирана от сайта Israel National News) ⁹⁾

Изцяло се променя контекстът на снимката, разпространена в оригиналната си версия от другите агенции. Разликата отново е открита от блогърите от блога „Малки зелени футболни топки“¹⁰⁾. Агенцията веднага пуска в сервиза си оригиналната версия на снимката, както и прессъобщение, в което се твърди, че в този случай Агенцията няма вина.

„Ройтерс е ангажиран с акуратно и безпристрастно поднасяне на новините. Всички снимки, които преминават през нашия сервиз, са обект на стриктна редакторска оценка и селекция. Въпросната снимка ни беше предоставена в Истанбул и следвайки нормалната практика, е била подготвена за разпространение, което включва орязване на снимката по краищата“, казва Агенцията в прессъобщение, публикувано на английския сайт „Журналистика“¹¹⁾.

След този инцидент няма уволнени, тъй като се твърди че снимката е получена от друг източник с тази отсечка. Шеф-фотографът на агенцията в Турция Мурад Сезер отрича да има каквато и да е вина и само е препредал снимката, след като е добавил изисквания от Агенцията текст. За да избегне прецедент като този, Ройтерс въвежда ново правило – в текста на снимките, получени от източник извън Агенцията, задължително да се отбелязва, че снимката не е направена от фотограф на Агенцията. Ройтерс само я разпространява. Агенцията не носи отговорност, ако източникът е манипулирал снимката, преди да я предложи за публикуване.

Както се вижда от приложения текст на снимка, уточнението е след основното тяло на текста и гласи: „**Тази снимка е получена от трета страна (външен източник). Тя се предава точно както е получена от Ройтерс**“⁽¹²⁾.

Всички тези примери нееднозначно показват, че следснимачната обработка на снимките е пряко свързана с точното препредаване на събитията при агенционната снимка. Докато при Пресфото основните, но много груби нарушения са през периода на комунистическото управление на България (и тези нарушения са една от функциите на това управление), то при Ройтерс нарушенията са периодично повтарящи се и главно са резултат от индивидуално решение.

Докато през годините на социализма ръководството на БТА и Пресфото толерира изопачаването на агенционната снимкова информация, то ръководството на Ройтерс и снимковият сервиз винаги са се борили против следснимачната манипулация в каквато и да е форма.

БЕЛЕЖКИ

1. Бетеански дни и нощи, 100 години Българска телеграфна агенция (БТА) 1898–1998 г.
2. „Цветан Томчев – Големите фоторепортери на България. Част първа“.
3. Toronto Star photo blog <http://thestar.blogs.com/photoblog/>.
A comparison between the two images, original is on the left and toned on the right, the date stamp on the bottom of the original has been cropped out.
4. http://www.zombietime.com/reuters_photo_fraud.
5. Jack Dabaghian-interview.
6. Charles Johnson of Little Green Footballs.
7. http://world.commongate.com/post/Reuters_on_the_Run.
8. Пълният текст на правилата може да се види в приложението в края на дипломната работа на тема: „Агенционната фотожурналистика в конфликта между практиката и правилата“ за придобиване на образователна-квалификационна степен „магистър“. Факултет по журналистика и масова комуникация, юли, 2012.
9. www.israelnationalnews.com.
10. http://littlegreenfootballs.com/article/36489_Another_Cropped_Reuters_Photo_Deletes_Another_Knife_-_And_a_Pool_of_Blood.
11. „Reuters is committed to accurate and impartial reporting. All images that pass over our wire follow a strict editorial evaluation and selection process. The images in question were made available in Istanbul, and following normal editorial practice were prepared for dissemination which included cropping at the edges“, the agency says in statement given to Journalism.co.uk.
12. Reuters/Handout This Image Has Been Supplied by a Third Papy. It is Distributed, Exactly as Received by Reuters, as a Service to Clients.

**NEWS AGENCY PHOTOJOURNALISM
IN THE CONFLICT BETWEEN PRACTICE AND RULES
(SIMILARITIES AND DIFFERENCES IN THE STRUCTURE AND OPERATION
OF PRESSPHOTO OF THE BULGARIAN NEWS AGENCY AND THE PHOTO
DEPARTMENT OF REUTERS NEWS AGENCY)**

Abstract. I have worked seven years and a half at Pressphoto of the Bulgarian News Agency and almost twenty-one years at Reuters, but until now I have not found a systematized text on the issue of news agency photojournalism, which is a big surprise to me. Why is there such a research gap in news agency journalism? This is a difficult question, but it is a fact that if news agency journalism is a poorly researched field, its photo sector is undoubtedly terra incognita.

With this text I hope to contribute at least a little to the clarification of some aspects of news agency photojournalism, as well as of the frequent deviations. With the exception of the rules on the post-shooting processing, written especially for the photoreporters of Reuters News Agency after a blunder several years ago, I could not find anything of significance in terms of this issue.

In my work I will try to draw a parallel between the structure, technical equipment, political dependency, coverage parameters, personnel professional training, method of broadcasting and types of clients, competitor agencies and internal regulations of the two news agency photo services. I will look for an answer to the questions: How significant are the basic rules of journalism to the two photo services? Are these principles applied and if they are not – how and why? It is important to understand and prove, when there are violations, what is the mechanism of fact distortion and who is responsible for providing false or distorted information? How does it reach the clients and what is the reaction of the audience to changes in the basic values of journalism?

Oleg Popov

Sofia, Bulgaria

e-mail: popovoleg@hotmail.com